

ปัญหาเขตอำนาจเหนือคดีของศาลอุทธรณ์ตามพระราชบัญญัติ

วิธีพิจารณาคดียาเสพติด พ.ศ. 2550

Problems of jurisdiction over cases of the Appeal Court under
the Procedure for Narcotics Act, B.E. 2550

ผู้ช่วยศาสตราจารย์เจียมจิต สุวรรณน้อย

คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีปทุม

E-mail: cheamchit.su@spu.ac.th

บทคัดย่อ

พระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดียาเสพติด พ.ศ. 2550 เป็นกฎหมายพิเศษซึ่งเปลี่ยนแปลงระบบการอุทธรณ์ฎีกาคดีความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดให้แตกต่างไปจากหลักเดิม โดยกำหนดให้นำระบบศาลสองชั้นศาลมาใช้กับคดีความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด การอุทธรณ์คำพิพากษาหรือคำสั่งศาลชั้นต้นในทุกกรณีต้องอุทธรณ์ไปยังศาลอุทธรณ์เพียงแห่งเดียว และกำหนดให้คำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลอุทธรณ์ในคดีความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดเป็นที่สุด เว้นแต่จะได้รับอนุญาตให้ฎีกา ทั้งนี้เพื่อให้การพิจารณาพิพากษาในชั้นอุทธรณ์มีความเป็นเอกภาพ อย่างไรก็ตาม อย่างไรก็ดี พระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดียาเสพติด พ.ศ. 2550 มาตรา 15 และมาตรา 17 ไม่ได้บัญญัติหลักเกณฑ์ชัดเจนครอบคลุมถึงเขตอำนาจเหนือคดีของศาลอุทธรณ์ในคดีความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดบางประเภทซึ่งมีความผิดตามกฎหมายอื่นอันมิใช่กฎหมายเกี่ยวกับยาเสพติด รวมอยู่ด้วยทั้งในกรณีความผิดธรรมดาและหลายกรรม ทำให้ศาลอุทธรณ์แผนกคดียาเสพติดซึ่งจัดตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัตินี้เกิดข้อขัดข้องในการรับอุทธรณ์ไว้พิจารณา เพราะยังมีข้อเคลือบคลุมว่าคดียุทธยานั้นอยู่ในเขตอำนาจของศาลใดระหว่างศาลอุทธรณ์กับศาลอุทธรณ์ภาค เช่น คดีความผิดธรรมดาแต่เป็นความผิดต่อกฎหมายหลายบท บทแรก ฐานเสพเมทแอมเฟตามีน บทที่สอง ฐานเป็นผู้ขบขีเสพเมทแอมเฟตามีน และบทที่สาม ฐานขบขีในขณะเมาสุรา ถ้าโจทก์อุทธรณ์เฉพาะบทความผิดฐานขบขีในขณะเมาสุราซึ่งมิใช่ความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด แต่เป็นกรรมเดียวกับความผิดสองฐานแรก ซึ่งเป็นความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด ศาลอุทธรณ์แผนกคดียาเสพติดจะมีเขตอำนาจเหนือคดีนั้นหรือไม่ ก็ยังมีข้อถกเถียงอยู่ ทำให้เกิดความเสียหายล่าช้า ประกอบกับพระราชบัญญัตินี้ได้กำหนดวิธีแก้ปัญหานี้ในเรื่องเขตอำนาจไว้จึงเป็นเรื่องสำคัญที่ควรศึกษาเพื่อกำหนดแนวทางในการปรับปรุงแก้ไขเพิ่มเติมหลักเกณฑ์ของบทบัญญัติดังกล่าวเป็นลายลักษณ์อักษร เพื่อให้ศาลใช้เป็นเครื่องมือในการตัดสินคดีความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดได้อย่างมีประสิทธิภาพ

คำสำคัญ: เขตอำนาจศาลอุทธรณ์, วิธีพิจารณาคดียาเสพติด, ศาลอุทธรณ์แผนกคดียาเสพติด

Abstract

The Procedure for Narcotic Act, B.E. 2550 is a special law that changes the appeal system on drug offenses differently from the original principles by providing that the two-level court system applies to narcotics offenses. The appeal of the judgment or order of the Court of First Instance in all cases must appeal to the Court of Appeal only and require that the judgment or order of the Court of Appeal in the narcotics offense is final, unless being allowed to petition to the Supreme Court, to ensure unity in the appeals process. However, the Procedure for Narcotic Act, B.E. 2550 Section 15 and Section 17 did not prescribe clear rules covering jurisdiction over cases of the Court of Appeals for offenses relating to certain types of narcotics which are offenses under other laws which is not a law on narcotics, included in the case of single and multiple deeds, causing the Narcotics Division of the Appeal Court, established under this Act, to have an obstacle in accepting the appeal for consideration, because there is still ambiguity that the case is in the jurisdiction of any court between the Court of Appeal and the Region Court of Appeal, such as a single crime case but a multiple offense to the law; The first is an offense of methamphetamine used, The second is methamphetamine used driver, and the third is offense of drunk driver, If the prosecutor appealed only the offense of drunk driver, which is not an offense relating to drugs but the same act as the first two offenses which is an offense relating to drugs. Does the Narcotics Division of the Appeal Court have jurisdiction over that case? There are still arguments causing delay damage. The said law does not specify a solution to the problem of jurisdiction. It is therefore important to study to find guidelines for the amendment to the rules of this provisions in writing so that the court can be used as a tool for effective adjudication of narcotics offenses.

Keywords: Appeals Court, Narcotics Procedure, Narcotics Division in the Appeal Court

1. บทนำ

ยาเสพติดเป็นปัญหาสำคัญที่บั่นทอนความมั่นคงของประเทศชาติอย่างร้ายแรง เนื่องจากปัจจุบันการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดมีลักษณะพิเศษและซับซ้อนแตกต่างจากการกระทำความผิดอาญา

ทั่วไปโดยเกิดรูปแบบอาชญากรรมที่มีการจัดตั้งในลักษณะองค์กรและผู้กระทำความผิดอาศัยความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยีและข้อจำกัดของกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาที่ไม่เอื้ออำนวยต่อการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด รัฐจึงตราพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดียาเสพติด พ.ศ. 2550 เพื่อกำหนดหลักเกณฑ์การสืบสวน สอบสวน วิธีพิจารณาในศาลชั้นต้น การอุทธรณ์ ฎีกา และอายุความ รวมทั้งการบังคับชำระค่าปรับตามคำพิพากษาไว้เป็นพิเศษ เพื่อให้ศาลใช้เป็นเครื่องมือในการพิจารณาพิพากษาและบังคับโทษคดีความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดได้อย่างมีประสิทธิภาพ

มาตรา 15 แห่งพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดียาเสพติด พ.ศ. 2550 เป็นวิธีพิจารณาพิเศษที่กำหนดให้คู่ความต้องอุทธรณ์คำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลชั้นต้นในคดีความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดไปยังศาลอุทธรณ์แผนกคดียาเสพติดเพียงศาลเดียวเพื่อให้การพิจารณาพิพากษาคดีความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดในชั้นอุทธรณ์มีความเป็นเอกภาพ กรณีความผิดที่อุทธรณ์มีข้อหาความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดเพียงอย่างเดียว เช่น ความผิดฐานเสพกัญชา หรือความผิดฐานจำหน่ายเมทแอมเฟตามีน เป็นต้น ย่อมเป็นการไม่ยากที่ศาลอุทธรณ์แผนกคดียาเสพติดจะรับอุทธรณ์คดีนั้นไว้พิจารณา ส่วนกรณีความผิดหลายกรรมโดยมีความผิดข้อหาใดข้อหาหนึ่งเป็นความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด และอีกข้อหาหนึ่งเป็นความผิดตามกฎหมายอื่น หากมีอุทธรณ์ข้อหาความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดพร้อมกับข้อหาความผิดอื่น พระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดียาเสพติด พ.ศ. 2550 มาตรา 17 กำหนดให้คู่ความยื่นอุทธรณ์ต่อศาลอุทธรณ์ โดยให้ศาลอุทธรณ์แผนกคดียาเสพติดมีอำนาจพิจารณาพิพากษาข้อหาความผิดอื่นซึ่งมิใช่ความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดได้ด้วย แต่ถ้าคู่ความอุทธรณ์เฉพาะข้อหาความผิดอื่นโดยมิได้อุทธรณ์ข้อหาความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดด้วย คู่ความจะต้องยื่นอุทธรณ์ต่อศาลอุทธรณ์ภาคหรือศาลอุทธรณ์กลางแผนกอื่นซึ่งมิใช่แผนกคดียาเสพติด แล้วแต่กรณี การอุทธรณ์คดีในประเภทนี้จึงไม่อยู่ในเขตอำนาจพิจารณาของศาลอุทธรณ์แผนกคดียาเสพติด

ปัญหาเรื่องเขตอำนาจเหนือคดีของศาลอุทธรณ์แผนกคดียาเสพติดเกิดขึ้นเนื่องจากบทบัญญัติมาตรา 15 และมาตรา 17 ทั้งสองมาตราดังกล่าวไม่ได้บัญญัติหลักเกณฑ์ชัดเจนครอบคลุมถึงเขตอำนาจเหนือคดีของศาลอุทธรณ์ในคดีความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดบางประเภทซึ่งมีความผิดตามกฎหมายอื่นอันมิใช่กฎหมายเกี่ยวกับยาเสพติดรวมอยู่ด้วยทั้งในกรณีความผิดกรรมเดียวและหลายกรรม ทำให้ศาลอุทธรณ์แผนกคดียาเสพติดซึ่งจัดตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติดังกล่าวเกิดข้อขัดข้องในการรับอุทธรณ์ไว้พิจารณา เพราะยังมีข้อเคลือบคลุมว่าคดีนั้นอยู่ในเขตอำนาจของศาลใดระหว่างศาลอุทธรณ์กับศาลอุทธรณ์ภาค เช่น โจทก์ยื่นอุทธรณ์คำพิพากษาศาลชั้นต้นข้อหาเสพกัญชา ซึ่งเป็นความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด

ติดและข้อหาหลักทรัพย์ซึ่งเป็นความผิดอื่นต่อศาลอุทธรณ์แผนกคดีอาญาอาชญากรรม ศาลชั้นต้นสั่งรับอุทธรณ์มาทั้งหมด ถ้าระหว่างการพิจารณาศาลอุทธรณ์แผนกคดีอาญาอาชญากรรมพบว่าข้อหาอาชญากรรมซึ่งเป็นคดีความผิดเกี่ยวกับอาชญากรรมต้องห้ามอุทธรณ์ในข้อเท็จจริง จะเกิดปัญหาขึ้นทันทีว่าศาลอุทธรณ์แผนกคดีอาญาอาชญากรรมมีอำนาจพิจารณาพิพากษาเหนือคดีนั้นหรือไม่ ถ้ามีเขตอำนาจเหนือคดี ศาลอุทธรณ์แผนกคดีอาญาอาชญากรรมจะต้องวินิจฉัยก่อนว่าข้อหาอาชญากรรมที่โจทก์อุทธรณ์ขึ้นมานั้นต้องห้ามอุทธรณ์ แล้วจึงจะวินิจฉัยอุทธรณ์ข้อหาหลักทรัพย์ซึ่งเป็นความผิดอื่นนั้นไปเสียทีเดียว ถ้าไม่มีเขตอำนาจเหนือคดี เพราะข้อหาความผิดเกี่ยวกับอาชญากรรมต้องห้ามอุทธรณ์ อุทธรณ์นั้นจะเหลือแต่ความผิดฐานอื่น ซึ่งจะต้องส่งสำนวนไปให้ศาลอุทธรณ์ภาคที่มีอำนาจเหนือคดีนั้นเป็นผู้พิจารณา ดังนั้นศาลอุทธรณ์แผนกคดีอาญาอาชญากรรมจะต้องปฏิบัติอย่างไร จะต้องมีการวินิจฉัยสั่งไม่รับอุทธรณ์ข้อหาความผิดเกี่ยวกับอาชญากรรมนั้นก่อน แล้วส่งสำนวนพร้อมอุทธรณ์นั้นไปให้ศาลอุทธรณ์ภาค หรือจะจัดรายงานกระบวนพิจารณาส่งสำนวนพร้อมอุทธรณ์ไปศาลอุทธรณ์ภาคเสียทีเดียวโดยไม่ต้องทำคำสั่งวินิจฉัยข้อหาความผิดเกี่ยวกับอาชญากรรมนั้นเสียก่อนก่อน หรือหากคดีนั้นศาลชั้นต้นสั่งไม่รับอุทธรณ์ซึ่งต้องห้ามอุทธรณ์ในข้อหาอาชญากรรม และสั่งรับอุทธรณ์เฉพาะข้อหาหลักทรัพย์โดยส่งสำนวนไปให้ศาลอุทธรณ์ภาคพิจารณา ถ้าศาลอุทธรณ์ภาคพิจารณาอุทธรณ์ในข้อหาหลักทรัพย์แล้วเห็นว่าศาลชั้นต้นลงโทษจำเลยข้อหาอาชญากรรมซึ่งเป็นความผิดเกี่ยวกับอาชญากรรมไม่ถูกต้องหรือกำหนดโทษหนักเกินไป เช่นนี้ศาลอุทธรณ์ภาคจะก้าวล่วงเข้าไปวินิจฉัยในข้อหาดังกล่าวซึ่งเป็นคดีความผิดเกี่ยวกับอาชญากรรมได้หรือไม่

นอกจากนี้ กรณีที่ศาลชั้นต้นสั่งรับอุทธรณ์มาแล้วศาลอุทธรณ์แผนกคดีอาญาอาชญากรรมเห็นว่าคดีไม่อยู่ในเขตอำนาจพิจารณาและส่งสำนวนไปให้ศาลอุทธรณ์ภาค ถ้าศาลอุทธรณ์ภาคที่รับสำนวนมีความเห็นแย้งว่าศาลตนไม่มีอำนาจพิจารณาและส่งสำนวนกลับคืนมา ศาลอุทธรณ์แผนกคดีอาญาอาชญากรรมจะแก้ปัญหาข้อขัดแย้งนี้ได้อย่างไร เนื่องจากกฎหมายวิธีพิจารณาความอาชญากรรมดังกล่าวไม่ได้กำหนดวิธีแก้ไข ในที่สุดศาลใดศาลหนึ่งก็อาจต้องรับคดีนั้นไว้พิจารณาโดยข้อกฎหมายดังกล่าวก็ไม่แน่ชัดว่าอุทธรณ์คดีนั้นจะอยู่ในเขตอำนาจพิจารณาพิพากษาของศาลตนหรือไม่ แต่จำต้องรับไว้เพื่อมิให้กระทบต่อภาพลักษณ์ขององค์กรในสายตาประชาชนว่าศาลเกียจคร้านโยนคดีกันไปมา

ด้วยเหตุดังกล่าวจึงมีความจำเป็นต้องศึกษาบทบัญญัติของพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาความอาชญากรรม พ.ศ. 2550 ในเรื่องเขตอำนาจศาลเหนือคดี เพื่อแสวงหาแนวทางในการปรับปรุงแก้ไขหลักเกณฑ์และวิธีการแก้ปัญหาดังกล่าวที่ชัดเจนต่อไป

2. วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. เพื่อศึกษาประวัติความเป็นมาและแนวคิดเกี่ยวกับการจัดตั้งศาลอุทธรณ์แผนกคดียาเสพติด
2. เพื่อศึกษาหลักเกณฑ์ในเรื่องเขตอำนาจเหนือคดีของศาลอุทธรณ์แผนกคดียาเสพติด
3. เพื่อกำหนดแนวทางในการแก้ไขเพิ่มเติมหลักเกณฑ์ตามพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาความอาชญากรรม พ.ศ. 2550 ในเรื่องเขตอำนาจศาลอุทธรณ์แผนกคดียาเสพติดให้ชัดเจน

3. พระราชบัญญัติวิธีพิจารณาความอาชญากรรม พ.ศ. 2550

พ.ร.บ.วิธีพิจารณาความอาชญากรรม พ.ศ. 2550 ตราขึ้นเมื่อวันที่ 31 ธันวาคม 2550 ประกาศในราชกิจจานุเบกษาวันที่ 14 มกราคม 2551 โดยมาตรา 2 บัญญัติให้มีผลใช้บังคับเมื่อพ้น 180 วัน นับแต่วันประกาศในราชกิจจานุเบกษา พระราชบัญญัติดังกล่าวจึงมีผลบังคับนับแต่วันที่ 13 กรกฎาคม 2551 ประกอบด้วยบทบัญญัติทั้งสิ้นรวม 24 มาตรา แบ่งออกเป็น 8 ส่วน ส่วนแรก เป็นบทบัญญัติเบื้องต้นของกฎหมาย (มาตรา 1 ถึงมาตรา 6) ส่วนที่ 2 หมวด 1 การสืบสวน (มาตรา 7 ถึงมาตรา 10) ส่วนที่ 3 หมวด 2 การสอบสวน (มาตรา 11) ส่วนที่ 4 หมวด 3 วิธีพิจารณาในศาลชั้นต้น (มาตรา 12 ถึงมาตรา 13) ส่วนที่ 5 หมวด 4 อุทธรณ์และฎีกา (มาตรา 14 ถึงมาตรา 20) ส่วนที่ 6 หมวด 5 การบังคับโทษปรับ (มาตรา 21) ส่วนที่ 7 หมวด 6 อายุความ (มาตรา 22 ถึงมาตรา 23) และส่วนที่ 8 บทเฉพาะกาล (มาตรา 24)

3.1 นิยามความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด

พ.ร.บ.วิธีพิจารณาความอาชญากรรม พ.ศ. 2550 มาตรา 5 นิยามคำว่า “ความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด” หมายถึง ความผิดตามที่บัญญัติไว้ในกฎหมายเกี่ยวกับยาเสพติด และนิยามคำว่า “กฎหมายเกี่ยวกับยาเสพติด” หมายถึง กฎหมาย 5 ฉบับ ได้แก่ กฎหมายว่าด้วยการป้องกันการใช้สารระเหย กฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด กฎหมายว่าด้วยมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด กฎหมายว่าด้วยยาเสพติดให้โทษ และกฎหมายว่าด้วยวัตถุที่ออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาท ซึ่งปัจจุบันหมายถึง พระราชกำหนดป้องกันการใช้สารระเหย พ.ศ. 2533 พระราชบัญญัติป้องกันการและปราบปรามยาเสพติด พ.ศ. 2519 พระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. 2534 พระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. 2522 และพระราชบัญญัติวัตถุที่ออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาท พ.ศ. 2559

นอกจากนี้ที่กฎหมายบัญญัติเป็นความผิดตามกฎหมายทั้งห้าฉบับดังกล่าวแล้ว ยังมีคดีประเภทอื่นซึ่งรวมอยู่ในความหมายของคดีความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดด้วย ได้แก่

1) คดีร้องขอให้รับทรัพย์สินตามพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. 2534 เนื่องจากเนื้อหาและลักษณะคำร้องเป็นผลสืบเนื่องมาจากการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดตามที่กฎหมายบัญญัติไว้ ถือเป็นส่วนหนึ่งของความผิดหรือมาตรการลงโทษในทางทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องอยู่กับความผิดตามที่โจทก์ฟ้อง (คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 5316/2555)

2) คดีฟื้นฟูผู้ติดยาเสพติดตามพระราชบัญญัติฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด พ.ศ. 2545 เนื่องจากความผิดฐานเสพยาเสพติดเป็นความผิดมูลฐานที่จะต้องส่งตัวจำเลยไปฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดตามมาตรา 19 แห่งพระราชบัญญัติดังกล่าว ถ้าพนักงานอัยการฟ้องจำเลยโดยไม่ส่งตัวไปฟื้นฟูตามบทบัญญัติดังกล่าว ถือว่าโจทก์ไม่มีอำนาจฟ้อง ศาลชั้นต้นพิพากษายกฟ้อง เป็นต้น เช่นนี้เป็นเรื่องอำนาจฟ้องในคดีความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด (คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 15599/2558)

ส่วนคดีร้องขอให้ศาลมีคำสั่งให้ทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดยาเสพติดตกเป็นของแผ่นดินหรือคดีความผิดฐานฟอกเงินซึ่งมีมูลฐานความผิดมาจากความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 ไม่เป็นคดีความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด

3) คดีผิดสัญญาประกันซึ่งต้องมีการบังคับตามสัญญาประกันตัวผู้ต้องหาหรือจำเลยในคดีความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด ถือเป็นคดีความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดซึ่งจะต้องอุทธรณ์คำสั่งของศาลชั้นต้นไปยังศาลอุทธรณ์แผนกคดียาเสพติด (คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 432/2561)

3.2 การอุทธรณ์คดีความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด

การยื่นอุทธรณ์คำพิพากษาหรือคำสั่งศาลชั้นต้นในคดีความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดอาจแยกพิจารณาได้ 3 ประการ คือ

1) การอุทธรณ์คำพิพากษาหรือคำสั่งศาลชั้นต้นในคดีความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดเพียงอย่างเดียว ไม่ว่าจะเป็ความผิดธรรมดาหรือหลายกรรม คู่ความต้องยื่นอุทธรณ์ต่อศาลชั้นต้นตามมาตรา 15 และเป็นหน้าที่ของศาลชั้นต้นในการตรวจอุทธรณ์ว่าจะรับอุทธรณ์หรือไม่ โดยคู่ความต้องยื่นอุทธรณ์ภายในกำหนด 1 เดือน นับแต่วันอ่านหรือถือว่าได้อ่านคำพิพากษาหรือคำสั่งให้คู่ความฝ่ายที่อุทธรณ์ฟังตามมาตรา 15 วรรคหนึ่ง

2) ส่วนการอุทธรณ์คำพิพากษาหรือคำสั่งศาลชั้นต้นในคดีความผิดหลายกรรมต่างกัน และกรรมใดกรรมหนึ่งเป็นคดีความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด คดีความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดและความผิดอื่นจะอยู่ในอำนาจพิจารณาพิพากษาของศาลอุทธรณ์แผนกคดียาเสพติดตามมาตรา 15 และมาตรา 17

3) คดีความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดที่ศาลชั้นต้นพิพากษาประหารชีวิตหรือจำคุกตลอดชีวิต และไม่มีฝ่ายใดอุทธรณ์ ศาลชั้นต้นมีหน้าที่ส่งสำนวนพร้อมคำพิพากษาตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 245 วรรคสอง ประกอบ พ.ร.บ.วิธีพิจารณาคดียาเสพติด พ.ศ. 2550 มาตรา 16 ไปศาลอุทธรณ์เพื่อให้ศาลอุทธรณ์แผนกคดียาเสพติดพิจารณาทบทวนอีกครั้งหนึ่ง

4. สรุปผลการศึกษา

จากการศึกษาอาจสรุปประเด็นปัญหาและอุปสรรคได้ดังนี้ คือ

4.1 กรณีความผิดกรรมเดียวเป็นความผิดต่อกฎหมายบทเดียว อันเป็นความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดตาม พ.ร.บ.วิธีพิจารณาคดียาเสพติด พ.ศ. 2550 มาตรา 5 เช่น ความผิดฐานมีกัญชาไว้ในครอบครอง โดยไม่ได้รับอนุญาต ตาม พ.ร.บ.ยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. 2522 มาตรา 26 วรรคหนึ่ง, 76 วรรคหนึ่ง อันเป็นกรรมเดียว บทเดียว หรือกรณีความผิดกรรมเดียวเป็นความผิดต่อกฎหมายหลายบทและทุกบทเป็นความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดซึ่งจะต้องใช้กฎหมายบทที่มีโทษหนักที่สุดลงโทษแก่จำเลยตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 90 เช่น ความผิดฐานผลิตพืชกระท่อมกับมีพืชกระท่อมที่ผลิตดังกล่าวไว้ในครอบครองโดยไม่ได้รับอนุญาต ตาม พ.ร.บ.ยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. 2522 มาตรา 26 วรรคหนึ่ง, 75 วรรคสอง, 76 วรรคสอง หรือกรณีความผิดหลายกรรมและทุกกรรมเป็นความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด เช่น ความผิดฐานผลิตพืชกระท่อม กับความผิดฐานมีเฮโรอีนไว้ในครอบครองโดยไม่ได้รับอนุญาต ตาม พ.ร.บ.ยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. 2522 มาตรา 15 วรรคหนึ่ง, 26 วรรคหนึ่ง, 75 วรรคสอง, 67 ศาลอุทธรณ์แผนกคดียาเสพติดยอมมีเขตอำนาจศาลเหนือคดีนั้นตาม พ.ร.บ.วิธีพิจารณาคดียาเสพติด พ.ศ. 2550 มาตรา 15 จึงเป็นเรื่องไม่ยากที่ศาลอุทธรณ์แผนกคดียาเสพติดจะรับคดีนั้นไว้พิจารณา

กรณีจะเกิดปัญหาตามมาตรา 15 ขึ้นเมื่อคดีความผิดกรรมเดียวที่เป็นความผิดต่อกฎหมายหลายบท และมีความผิดบทใดบทหนึ่งเป็นความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด แต่อีกบทหนึ่งหรือหลายบทเป็นความผิดตามกฎหมายอื่นนอกเหนือจากที่กฎหมาย 5 ฉบับ ในนิยาม “กฎหมายเกี่ยวกับยาเสพติด” ตาม พ.ร.บ.วิธีพิจารณาคดียาเสพติด พ.ศ. 2550 มาตรา 5 ซึ่งถ้าความผิดตามกฎหมายอื่นเป็นฐานความผิดที่มีจุดเกาะเกี่ยวกับความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดอยู่ด้วย เช่น ความผิดฐานเป็นผู้ซบเซพเมทแอมเฟตามีนตาม พ.ร.บ.จราจรทางบก พ.ศ. 2522 มาตรา 43 ทวิ, 157/1 ที่มีจุดเกาะเกี่ยวกับความผิดฐานเสพเมทแอมเฟตามีนตาม พ.ร.บ.ยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. 2522 มาตรา 57, 91 ศาลฎีกาตีความว่า ฐานความผิดนั้นเป็นความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดอยู่ด้วย จึงถือเป็นความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดตามมาตรา 5 (คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 9050/2553 และ 13813/2553) แต่ถ้าความผิดตามกฎหมายอื่นนั้นไม่มีจุดเกาะเกี่ยวกับความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดอยู่เลย เช่น ความผิดฐานซบเซพในขณะเมาสุราตาม พ.ร.บ.จราจรทางบก พ.ศ. 2522 มาตรา 43

(2) อันเป็นความผิดกรรมเดียวและเป็นความผิดต่อกฎหมายหลายบทกับความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดดังกล่าว ถ้าคู่ความอุทธรณ์เฉพาะข้อหาขั้บรณในขณะเมาสุมราซึ่งเเป็นความผิดตามกฎหมายอื่นเพียงข้อหาเดียว ก็เจะเกิดปัญหาได้เแย้งว่าคดีอยู่ในเขตอำนาจของศาลอุทธรณ์แผนกคดียาเสพติดหรือไม่ เนื่องจาก พ.ร.บ.วิธีพิจารณาคดียาเสพติด พ.ศ. 2550 มาตรา 15 ไม่ได้บัญญัติไว้เแจ้ชัด ทั้งมิได้กำหนดวิธีแก้ปัญหาลในเรื่องเขตอำนาจไว้ การที่ศาลอุทธรณ์ต้องแก้ปัญหาลเป็นการเฉพาะเรื่องโดยใช้หลักกฎหมายทั่วไปตามพระธรรมนูญศาลยุติธรรม มาตรา 21 วรรคสอง รับคดีนั้นไว้พิจารณาเพื่อมิให้คดีต้องล่าช้าและมีให้เกิดภาพลักษณะที่ไม่ดีต่อสถาบันศาลยุติธรรมนั้นก็เป็นเพียงการแก้ปัญหาลเพียงชั่วคราว ไม่อาจใช้เป็นแนวปฏิบัติของศาลอุทธรณ์แผนกคดียาเสพติดได้ และโดยปกติจะต้องเป็นเรื่องที่ผู้อุทธรณ์ทำอุทธรณ์โดยระบุยื่นต่อศาลอุทธรณ์โดยตรง ศาลอุทธรณ์จึงจะใช้ดุลพินิจรับคดีนั้นไว้พิจารณาได้ ถ้าคู่ความทำอุทธรณ์โดยระบุยื่นต่อศาลอุทธรณ์ภาค ศาลอุทธรณ์แผนกคดียาเสพติดก็ไม่สามารถใช้ดุลพินิจรับคดีไว้พิจารณา

4.2 กรณีเมื่อมีอุทธรณ์คำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลชั้นต้นซึ่งเเป็นความผิดหลายกรรมต่างกัน และกรรมใดกรรมหนึ่งเเป็นความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด หากมีการอุทธรณ์ในความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดพร้อมความผิดอื่น กรณีเช่นนี้ พ.ร.บ.วิธีพิจารณาคดียาเสพติด พ.ศ. 2550 มาตรา 17 กำหนดทางแก้ในเรื่องเขตอำนาจศาลเหนือคดีไว้โดยให้คู่ความยื่นอุทธรณ์นั้นต่อศาลอุทธรณ์และกำหนดให้ศาลอุทธรณ์มีอำนาจพิจารณาพิพากษาในความผิดอื่นซึ่งมิใช่ความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดได้ด้วย แต่หากมีการอุทธรณ์ในความผิดเช่นนั้นและศาลอุทธรณ์รับคดีไว้พิจารณาแล้ว กลับปรากฏในการพิจารณาของศาลอุทธรณ์แผนกคดียาเสพติดว่าความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดต้องห้ามอุทธรณ์ ก็เจะเกิดปัญหาว่า ศาลอุทธรณ์แผนกคดียาเสพติดจะมีอำนาจรับคดีนั้นไว้พิจารณาได้หรือไม่ กรณีนี้มีความเห็นแตกต่างกันเป็น 2 แนวทาง แนวแรกเห็นวาล เมื่อความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดต้องห้ามอุทธรณ์ คงอุทธรณ์ได้เฉพาะฐานความผิดอื่น ศาลอุทธรณ์แผนกคดียาเสพติดจึงไม่มีอำนาจรับคดีไว้พิจารณา ส่วนแนวที่ 2 เห็นวาล แม้ความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดต้องห้ามอุทธรณ์ แต่ศาลอุทธรณ์แผนกคดียาเสพติดยังคงต้องวินิจฉัยความผิดฐานนั้นว่าต้องห้ามอุทธรณ์เท่ากับมีอำนาจพิจารณาฐานความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดในตัวอยู่แล้ว จึงมีอำนาจพิจารณาฐานความผิดอื่นได้ด้วย ซึ่งผู้เขียนเห็นด้วยกับแนวความคิดที่ 2 เพราะมาตรา 17 บัญญัติโดยใช้ถ้อยคำวาล “... หากมีการอุทธรณ์ในความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดพร้อมความผิดอื่น ให้ยื่นอุทธรณ์ต่อศาลอุทธรณ์...” เท้ากับกฎหมายกำหนดหลักเกณฑ์ในการพิจารณารับอุทธรณ์ในขณะเวลาที่คู่ความยื่นอุทธรณ์ขึ้นมาวาล มีการอุทธรณ์ความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดพร้อมความผิดอื่นหรือไม่เท่านั้น ถ้ามีศาลอุทธรณ์แผนกคดียาเสพติดก็มีอำนาจรับอุทธรณ์คดีนั้นไว้พิจารณาโดยไม่จำเป็นต้องพิจารณาในเนื้อหาของอุทธรณ์นั้นว่าต้องห้ามอุทธรณ์หรือไม่

4.3 ในทางกลับกัน ในคดีความผิดหลายกรรมดังกล่าว ถ้าคู่ความอุทธรณ์คำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลชั้นต้นเฉพาะฐานความผิดอื่นซึ่งมิใช่ความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดไปยังศาลอุทธรณ์ภาค และใน

ระหว่างพิจารณาศาลอุทธรณ์ภาคตรวจสำนวนแล้วเห็นว่า สำนวนความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดนั้นศาลชั้นต้นพิพากษาไม่ถูกต้อง ศาลอุทธรณ์ภาคจะมีอำนาจก้าวล่วงเข้าไปวินิจฉัยในฐานความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดได้หรือไม่ ก็มีความเห็นเป็น 2 แนวทาง แนวแรก เห็นว่าศาลอุทธรณ์ภาคไม่มีอำนาจก้าวล่วงเข้าไปวินิจฉัยในฐานความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดเพราะ พ.ร.บ.วิธีพิจารณาคดียาเสพติด พ.ศ. 2550 มาตรา 17 มิได้ให้อำนาจศาลอุทธรณ์ภาคไว้ทำนองเดียวกันกับศาลอุทธรณ์แผนกคดียาเสพติด ส่วนแนวที่ 2 เห็นว่า ศาลอุทธรณ์ภาคมีอำนาจก้าวล่วงเข้าไปวินิจฉัยในฐานความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดได้โดยอาศัยหลักทั่วไปตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 185 ประกอบมาตรา 215 กล่าวคือในเมื่อศาลอุทธรณ์ภาคมีเขตอำนาจเหนือคดีนั้นแล้วจึงมีอำนาจพิจารณาอุทธรณ์ทั้งสำนวนที่ขึ้นมา ซึ่งผู้เขียนเห็นว่า พ.ร.บ.วิธีพิจารณาคดียาเสพติด พ.ศ. 2550 มาตรา 17 เป็นกฎหมายพิเศษ มิได้ให้อำนาจแก่ศาลอุทธรณ์ภาคไว้ในการทำนองเดียวกันกับศาลอุทธรณ์แผนกคดียาเสพติด การจะนำบทบัญญัติทั่วไปตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญามาตีความขยายอำนาจศาลอุทธรณ์ภาคโดยอาศัย พ.ร.บ.วิธีพิจารณาคดียาเสพติด พ.ศ. 2550 มาตรา 3 ที่ให้นำประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญามาใช้บังคับได้เท่าที่ไม่ขัดหรือแย้งกับพระราชบัญญัติดังกล่าวเพื่อก้าวล่วงเข้าไปวินิจฉัยในฐานความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดไม่น่าจะกระทำได้นี้เนื่องจากคู่ความมิได้อุทธรณ์ในฐานความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด แสดงว่าคู่ความพึงพอใจในผลคำพิพากษาศาลชั้นต้นแล้ว การให้ศาลอุทธรณ์ภาคก้าวล่วงเข้าไปวินิจฉัยความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดได้ก็เท่ากับยินยอมให้นำหลักกฎหมายทั่วไปไปยกเว้นกฎหมายพิเศษ

4.4 ส่วนคดีที่ศาลชั้นต้นพิพากษาลงโทษจำเลยให้ประหารชีวิตหรือจำคุกตลอดชีวิตในความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด ไม่ว่าจะเป็ความผิดกรรมเดียวหรือหลายกรรม หรือมีข้อหาความผิดตามกฎหมายอื่นรวมอยู่ด้วยหรือไม่ก็ตาม แม้ไม่มีคู่ความฝ่ายใดอุทธรณ์ คดีความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดก็ยังไม่ถึงที่สุด เว้นแต่ศาลอุทธรณ์แผนกคดียาเสพติดจะได้พิจารณาพิพากษายืนอีกครั้งหนึ่ง เนื่องจาก พ.ร.บ.วิธีพิจารณาคดียาเสพติดฯ มาตรา 16 กำหนดให้ศาลชั้นต้นมีหน้าที่ต้องส่งสำนวนและคำพิพากษาไปยังศาลอุทธรณ์ตามป.วิ. อาญา มาตรา 245 กรณีจึงเป็นเรื่องไม่ยากที่ศาลอุทธรณ์แผนกคดียาเสพติดจะรับคดีนั้นไว้พิจารณา

5. ข้อเสนอแนะ

5.1 ควรมีการแก้ไขบทบัญญัติ พ.ร.บ.วิธีพิจารณาคดียาเสพติด พ.ศ. 2550 มาตรา 15 ให้ชัดเจนโดยกำหนดให้ศาลอุทธรณ์แผนกคดียาเสพติดมีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีความผิดตามกฎหมายอื่นซึ่งเป็นกรรมเดียวกับความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดได้ด้วย

5.2 ควรมีการแก้ไขบทบัญญัติ พ.ร.บ.วิธีพิจารณาคดียาเสพติด พ.ศ. 2550 มาตรา 17 ให้ชัดเจนโดยกำหนดให้ศาลอุทธรณ์แผนกคดียาเสพติดมีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีความผิดตามกฎหมายอื่นในกรณีที่ปรากฏภายหลังว่าข้อหาความผิดตามกฎหมายเกี่ยวกับยาเสพติดนั้นต้องห้ามอุทธรณ์ และ

กำหนดให้ศาลอุทธรณ์ภาคมีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดได้ในกรณีที่ปรากฏ ภายหลังจากข้อหาความผิดตามกฎหมายเกี่ยวกับยาเสพติดนั้นศาลชั้นต้นพิพากษาไว้ไม่ถูกต้องแม้คู่ความ จะมิได้อุทธรณ์ข้อหาความผิดตามกฎหมายเกี่ยวกับยาเสพติดนั้นด้วย

5.3 ควรแก้ไขเพิ่มเติมบทบัญญัติ พ.ร.บ.วิธีพิจารณาคดียาเสพติด พ.ศ. 2550 โดยกำหนดบทบาท หน้าที่ให้ประธานศาลอุทธรณ์ให้ฐานะเป็นผู้บริหารสูงสุดของศาลอุทธรณ์เป็นผู้มีอำนาจวินิจฉัยชี้ขาดใน เรื่องเขตอำนาจศาลเหนือคดีในชั้นอุทธรณ์

เอกสารอ้างอิง

พระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดียาเสพติด พ.ศ. 2550, ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 125 ตอนที่ 9 ก, 2551

พระธรรมนูญศาลยุติธรรม, ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 117 ตอนที่ 44 ก, 2543

เกียรติขจร วัจนะสวัสดิ์.ดร., คำอธิบายหลักกฎหมายวิธีพิจารณาคดีความอาญา, พิมพ์ครั้งที่ 6,

หจก.จิวรัชการพิมพ์, กรุงเทพฯ; 2551

ไพโรจน์ วายูภาพ. คำอธิบายระบบศาลและพระธรรมนูญศาลยุติธรรม, พิมพ์ครั้งที่ 8, กรุงเทพฯ

: วิญญูชน, 2554

ธานีศ เกศพิทักษ์, หัวใจของพระธรรมนูญศาลยุติธรรมและพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลแขวง,

พิมพ์ครั้งที่ 7; 2556

วัชรินทร์ สุขเกื้อ. คำอธิบายพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดียาเสพติด พ.ศ. 2550. เอกสารประกอบ

การสัมมนาเชิงปฏิบัติการเรื่องการดำเนินคดียาเสพติดในศาลอุทธรณ์, 2554

สถิต เล็งไธสง, อำนาจศาล, นิติศาสตร์ 3, 2514

สำนักงาน ป.ป.ส. กระทรวงยุติธรรม, รวมกฎหมายยาเสพติด พร้อมด้วยกฎกระทรวง ระเบียบ ข้อบังคับที่

เกี่ยวข้อง. พิมพ์ครั้งที่ 15, กรุงเทพฯ: บางกอกบลิ๊ก, 2562

สำนักงานศาลยุติธรรม, คู่มือปฏิบัติราชการของตุลาการ ส่วนวิธีพิจารณาคดียาเสพติด เล่มที่ 4, กรุงเทพฯ:

ชวนพิมพ์ 50, 2558

รายงานการประชุมแผนกคดียาเสพติดในศาลอุทธรณ์ เรื่องหาข้อสรุปปัญหาข้อกฎหมายในการสั่งออกคดี

ยาเสพติดตามพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. 2522 วันที่ 22 มีนาคม 2561

ข้อมูลมติคณะรัฐมนตรี สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี, ร่างพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดียาเสพติด

พ.ศ., จาก <https://cabinet.soc.go.th>